



Grunder för kommunikation om hållbarhetseffekter av närmat

Argumentbank

Syftet med denna argumentbank är att göra det lättare för företag i livsmedelskedjan att identifiera, utveckla och förbättra de ekologiska hållbarhetsfaktorerna i verksamheten. Argumentbanken, som är ett resultat från ett projekt för utredning av närmatens ekologiska effekter, innehåller de enligt dagens uppgift viktigaste indikatorerna för **ekologisk hållbarhet**. Vidare har man tagit upp hållbarhetens **socioekonomiska** delområden. Banken innehåller också grunder som företag kan använda vid kommunikation och marknadsföring kring närmat. Argumenten tjänar både företag och konsumenter. En närmare beskrivning av utredningen, dvs. MTT:s forskningsrapport, publicerades sommaren 2014 på nätet.

I samband med att argumentbanken skapades, samlades in uppgifter om 14 närmatkedjor i fyra olika områden i Finland. Närmatkedjorna för grönsaksprodukter omfattade rågbröd, kross på ärt, kross på bondeböna, potatis, morot, sallad, svartvinbärssaft samt honung och för animaliska produkter konserverat älgkött, nötkött och färskost. I dessa produktionskedjor ingick primärproduktions-, förädlings-, förpacknings- och transportföretag samt affärer, storkök eller närmatcirkular. Argumentbanken byggdes upp utifrån erfarenheterna och resultaten från bedömningen av produktionskedjorna samt utifrån expertkunskapen.

Projektet för utredning av närmatens ekologiska effekter genomfördes i samarbete mellan utbildnings- och utvecklingscentret Brahea vid Åbo universitet (förvaltning av projektet), Forskningscentralen för jordbruk och livsmedelsekonom MTT, Jyväskylä ammattikorkeakoulu (JAMK) och Hämeen ammattikorkeakoulu (HAMK). MTT arbetade som expertorgan och svarade för argumentbankens innehåll. JAMK svarade för projektets praktiska genomförande och insamling av uppgifter i Mellersta Finland, HAMK i Päijänne-Tavastland och Egentliga Tavastland samt Åbo universitet i Egentliga Finland. Projektet finansierades av jord- och skogsbruksministeriets Närmatprogram 1.1.2013-30.6.2014.

Delområden inom närmatens ekologiska hållbarhet

Ekologiskt hållbar mat är i regel hälsosam mat som tillfredsställer konsumentens **näringsbehov** och som konsumenten äter **njutningsfullt**. Närproducerad mat stödjer de nationella **näringsrekommendationerna*** och fäster särskild vikt vid betydelsen av rekommendationerna å ena sidan med tanke på hälsan och å andra sidan med tanke på miljön. Argumentbanken "bygger en bro" till rekommendationer som gäller näringsrekommendationernas miljökonsekvenser.

När man arbetade fram närmatens ekologiska hållbarhetsargument, använde man till hjälp det förslag till program för utveckling av landsbygden i Fastlandsfinland 2014-2020** som statsrådet antog 24.4.2014. På detta sätt ville man få kopplingar till en bredare programmessig omvärld.

Närmat är ekologiskt hållbar om

- matproduktionen bygger på hållbar användning av **lokala naturresurser**
- matproduktionens **eutrofierande effekt för den lokala vattenmiljön** är obetydlig
- **konsekvenserna av användningen av kemikalier** vid matproduktionen är obetydliga för miljön i området
- matproduktionen **bidrar till naturens biologiska mångfald i området**
- matproduktionen använder och stödjer **lokala ekosystemtjänster**
- matproduktionens **klimateffekter** är så små som möjligt

Argumentbanken är planerad att användas på så sätt att företagarna i närmatkedjan kan välja de argument de vill ha med i den produktbeskrivning som konsumenten får. Beskrivningen kan vara antingen kvalitativ (*en berättelse*) eller kvantitativ (*mätvärde enligt livscykelanalysen, LCA*).

*Finska näringsrekommendationer

<http://www.ravitsemusneuvottelukunta.fi/portal/fi/ravitsemussuosituukset/suomalaiset+ravitsemussuosituukset/>

**Program för utveckling av landsbygden i Fastlandsfinland 2014-2020, http://www.mmm.fi/attachments/maaseutu/mZu0GyoRB/Luonnos4_Manner-Suomen_maaseudun_kehittamisohjelmaksi_2014-2020_15.4.2014.pdf

Närmat stöder nationella näringsrekommendationer

Delområde	Argument för utbudskedjan - producenten
Näringsmässiga grunder	Ett skäligt utbud av rött kött enligt näringsrekommendationerna ger en möjlighet att skapa ur naturperspektiv fördelaktiga lokala produktionssystem (betesgång och parallellproduktion kring vallväxter) samt utbud av, utöver köttkonserver, färskt lokalt producerat kött.
	Ett skäligt utbud av fettfattiga mjölkprodukter enligt näringsrekommendationerna ger en möjlighet att skapa ur naturperspektiv fördelaktiga lokala produktionssystem (betesgång och parallellproduktion kring vallväxters mångfald). En innovativ användning av mjölkfett ger möjligheter för lokala producenter att producera delikatesser som inte finns med i utbudet lika ofta.
	Näringsrekommendationerna framhäver användning och utbud av underutnyttjad vild fisk , vilket skapar en möjlighet att utveckla den i riktning mot näringsmässigt värdefulla närproducerade produkter.
	Näringsrekommendationerna framhäver utbud av grönsaker. Närproducerade grönsaker är färska, obearbetade eller lätt förädlade och lokalt lagrade.
	Näringsrekommendationerna framhäver användning av lokalt anpassade baljväxtsorter och –arter samt utbud av produkter som framställts av dem.
	Näringsrekommendationerna framhäver användning av fullkornsprodukter och särskilt lokalt anpassade sorter samt utnyttjande av enkla förädlingsprocesser.
	Näringsrekommendationerna framhäver användning av lokalt anpassade och växtoljeproducerande växter samt enkel förädling av växtoljor.

både ur hälso- och miljöaspekt

Argument för efterfrågedjan - konsumenten	Delområde
<p>Miljökonsekvenserna av den lokala produktionen av rött kött stannar i närområdet och är så transparenta som möjligt för konsumenter. Köttproduktionen ger också offentliga nyttigheter såsom landskap och mångfald. Principerna om närhet och partnerskap samt samutveckling kan tillämpas bättre i utbudsefterfrågedjan för färskt lokalt producerat kött.</p>	Näringsmässiga grunder
<p>Miljökonsekvenserna av den lokala produktionen av mjök stannar i närområdet och är så transparenta som möjligt för konsumenter. Mjökproduktionen ger också offentliga nyttigheter såsom landskap och mångfald. Principerna om närhet och partnerskap samt samutveckling kan tillämpas bättre i utbudsefterfrågedjan för lokalt producerade mjökprodukter. Lokalt producerade mjökprodukter kan konsumeras i form av lokala specialprodukter, t.ex. som festmat.</p>	
<p>I enlighet med näringsprincipen är det möjligt att använda lokal vild fisk enligt näringsrekommendationerna; att använda i synnerhet underutnyttjad fisk är tillrådligt med tanke på ekologisk hållbarhet.</p>	
<p>Kolavtrycket för den konsumerade maten minskar när man använder i synnerhet färsk säsonganpassade grönsaker och naturprodukter. Genom att gynna lokal produktion möjliggör man diversifiering av odling, produktsortiment och områdets näringar.</p>	
<p>Att konsumera produkter framställda av baljväxter som används i den lokala produktionen minskar matens klimateffekter och beroendet av importerade proteiner och skapar lokal näringsverksamhet vid sidan av positiva hälsoeffekter.</p>	
<p>Att använda lokalt framställda spannmålsprodukter bidrar till att bevara lokalt anpassade spannmålssorter och deras genetiska arv. Vidare gör förädling av produkterna det möjligt att diversifiera den lokala näringsverksamheten vid sidan av positiva hälsoeffekter.</p>	
<p>Att använda lokala växtoljeprojekter främjar diversifiering av den lokala odlingen och förädling diversifierar den lokala näringsverksamheten vid sidan av positiva hälsoeffekter.</p>	

Närmat är ekologiskt hållbar om matproduktionen

Delområde

Argument för utbudskedjan - producenten

Konsekvenser för hållbar användning av naturresurser

Växtföljd förbättrar de nyttiga sambanden mellan växtodling och husdjursproduktion, **upprätthåller odlingsmarkens tillstånd** och bidrar till **lokal försörjningsberedskap och självförsörjning**. Dokumenteras i en **produktbeskrivning**.

Lokalt återvunna näringsämnen kan användas **noggrant**. *Detta ekologiska fotavtryck för näringsämnen* används senare som indikator.

Biprodukter går att tillvarata lokalt. Effektiviteten kan senare indikeras med **fotavtrycket för näringsämnen (andelen återvunna näringsämnen)**.

Bioavfall kan tillvaratas så att det förbättrar **den lokala självförsörjningen på energi och näringar**. Detta kan indikeras med produkternas **fotavtryck för koldioxid- och näringsutsläpp**.

Energiavfall kan tillvaratas så att det förbättrar **den lokala självförsörjningen på energi**. Detta kan indikeras med **produkternas fotavtryck för koldioxidutsläpp**.

Den mångsidiga lokala utbudskedjan kan dra nytta av **säsonganpassade produkter**. Säsongkaraktären kan mätas med hjälp av **hur mångsidigt utbudet av produkter** är under den perioden på året då de är tillgängliga.

bygger på en hållbar användning av områdets naturresurser

Argument för efterfrågekedjan - konsumenten	Delområde
<p>Att mångsidigt gynna närprodukter bidrar till att naturresurser används på många olika sätt när det gäller olika produktgrupper samt till försörjningsberedskap och självförsörjning på lång sikt. Dokumenteras i en produktbeskrivning.</p>	Konsekvenser för hållbar användning av naturresurser
<p>Att köpa närprodukter främjar återvinning av viktiga näringsämnen lokalt utan att man slösar bort dem eller att de går förlorade. <i>Det ekologiska fotavtrycket för näringsämnen</i> visar exakt återvinning av näringsämnena.</p>	
<p>Att köpa närprodukter förbättrar det lokala matsystemets resurseffektivitet. Effektiviteten kan senare indikeras med fotavtrycket för näringsämnen (andelen återvunna näringsämnen).</p>	
<p>Att köpa närprodukter främjar den lokala gröna ekonomin. Den gröna ekonomin indikeras med produkternas fotavtryck för koldioxid- och näringsutsläpp.</p>	
<p>Att köpa närprodukter främjar användningen av förnybar energi och den lokala självförsörjningen av energi. Detta kan indikeras med produkternas ekologiska fotavtryck för koldioxidutsläpp.</p>	
<p>Närprodukternas säsongkaraktär hör till de frågor som genuint ligger nära naturresurserna. Med detta säkerställs att produktionskedjorna är ekoeffektiva och förnuftiga och produkterna färska. Åtgärden indikeras i form av en beskrivning av företagets mångsidiga produkter.</p>	

Närmat är ekologiskt hållbar om matproduktionens obetydliga

Delområde

Argument för utbudskedjan - producenten

Eutrofierande effekter

Miljövårdsvallar, växttäckte vintertid och/eller användning av organiskt täckmaterial kan tillämpas på områden som är viktiga med tanke på vattenskyddet. Åtgärderna dokumenteras i en **produktbeskrivning** (en berättelse).

Våtmarker, sammanhängande små våtmarker, våtmarksartade översvämningssområden och flödesterrasser kan anläggas på ställen som är naturliga för dem, t.ex. på översvämningsskänsliga åkrar och terrasserade dräneringsområden. Därtill kan man **restaurera fåror enligt principerna för naturenligt vattenbygge**. Dokumenteras i en **produktbeskrivning** (en berättelse).

Man kan fastställa produkternas jämförbara **produktspecifika eutrofierande effekter** (*livscykelanalys, LCA*) och ställa i relation till produktionsmiljöns belastningsnivå samt **planera och genomföra de förbättringsåtgärder som behövs**.

eutrofierande effekter på vattenmiljön i området är

Argument för efterfrågedjan - konsumenten	Delområde
<p>Konsumtionen av närprodukter av producenter som tillämpar miljövårdsvallar, växttäckning vintertid och/eller användning av organiskt täckmaterial förbättrar den lokala miljöns positiva inställning till vattenskyddet samt mångfalden. Dokumenteras i en produktbeskrivning (en berättelse).</p>	Eutrofierande effekter
<p>Att gynna produkter av närproducenter som utför vattenskyddsåtgärder i området bidrar till att förbättra förutom livsmedelsproduktionen också vattenmiljökvaliteten samt till att bevara trivsamma för vattenskyddet viktiga våtmarker. Dokumenteras i en produktbeskrivning (en berättelse).</p>	
<p>Närprodukternas eutrofierande effekter (livscykelanalys, LCA) och därtill hörande åtgärder är kända och på en lokalt godkänd nivå även när man jämför med de eutrofierande effekterna av produkter som kommer utanför området.</p>	

Närmat är ekologiskt hållbar om effekterna av kemikalier på miljön i området är obetydliga

Delområde

Argument för utbudskedjan - producenten

Effekter av kemikalieanvändningen

När det gäller växtskyddet tillämpas principerna om IPM (integrerat växtskydd) *, vilket innebär att **bekämpningsmedlens risker för människan och miljön är så små som möjligt**. De lokalt anpassade riskhanteringsåtgärderna är kända och går att genomföra.

Halterna av de bekämpningsmedel i produkter eller miljö som gården använt ligger under gränserna. Dokumenteras i en produktbeskrivning.

Inom ekologisk produktion är användningen av **bekämpningsmedel ytterst begränsad**. Över ekologisk produktion förs register.

Sakkännedomen och odlingsplaneringen inom produktion av närmat omfattar **minimering av kemikalieanvändningen och de negativa effekter som följer av den**. Inom produktion av närmat är kemikalieanvändningen dokumenterad och kommunikationen är **transparent**. De produktspecifika **ekotoxiska och toxiska effekterna kan specificeras**, jämföras med alternativa produkter och eventuella åtgärder för att minska effekterna kan **bevisas**.

*JSM 7/2012: http://www.mmm.fi/attachments/elo/newfolder/newfolder/67EhWquho/MMMa_7_2012.pdf

användningen i matproduktionen

Argument för efterfrågekedjan - konsumenten

Delområde

Att köpa närprodukter säkerställer att bekämpningsmedel används **enligt principerna för IPM ***. Gränsvärdena för de bekämpningsmedel i produkter och miljö som använts i primärproduktionen ligger på en acceptabel nivå. Dokumenteras i en produktbeskrivning.

Negativa effekter av bekämpningsmedel inom ekologisk produktion är mycket små. Dokumenteras i bestämmelserna om ekologisk produktion.

Eventuella ekotoxiska och toxiska effekter av en undersökt närprodukt **är bevisligen mindre** än hos alternativa produkter som kommer utanför området.

Effekter av kemikalieanvändningen

Närmat är ekologisk hållbar om matproduktionen bidrar

Delområde

Argument för utbudskedjan - producenten

Mångfaldseffekter

Miljövårdsvallar, naturvårdsåkrar, mångfaldsåkrar, grön gödselvallar, odling av saneringsgrödor och/eller alternativt växtskydd av trädgårdsväxter kan tillämpas i syfte att öka naturens biologiska mångfald i området. Dokumenteras i en produktbeskrivning (en berättelse).

Man kan åtaga sig att följa separata avtal om vård av jordbruksnaturens biologiska mångfald samt landskapet, anläggande av åkrar för tranor, gäss och svanar eller uppfödning av ursprungsraser. Åtagandet kan dokumenteras i en produktbeskrivning (en berättelse).

Inom närproduktionen kan genomföras icke produktiva investeringsåtgärder. Med hjälp av åtgärderna restaurerar man lokala vårdbiotoper och naturbetesmarker som är levnadsmiljöer för många olika växter och djur eller har landsbygdens kulturvärde som hänför sig till en långvarig markanvändning eller landskapsvärden. Dokumenteras i en produktbeskrivning (en berättelse).

Investeringsåtgärder som handlar om att anlägga våtmarker, sammanhängande små våtmarker, våtmarksartade översvämningsområden och flödesterrasser på ställen som är naturliga för dem, t.ex. på översvämningskänsliga åkrar och terrasserade dräneringsområden kan genomföras. Därtill kan man restaurera fåror enligt principerna för naturenligt vattenbygge. Dokumenteras i en produktbeskrivning (en berättelse).

Åtgärder som gäller förvaring i en genbank: man kan bistå i odling av lokala ursprungsväxter och /eller i förvaltning av säkerhetssamlingar av lokala ursprungsväxter. Kan också dokumenteras produktspecifikt (en berättelse).

till naturens biologiska mångfald i området

Argument för efterfrågekedjan - konsumenten

Delområde

Mångfaldseffekter

Att gynna närmat av producenter som genomför **åtgärder för att skydda miljön** (miljövårdsvallar, naturvårdsåkrar, mångfaldsåkrar, gröngödslingsvallar, odling av saneringsgrödor och/eller alternativt växtskydd av trädgårdsväxter) har en direkt koppling till **en rikare mångfald i livsmiljön. Dessa åtgärder har ett samband till** närproduktens hela produktionskedja, vilket går att dokumentera (en berättelse).

Att gynna närmat av producenter som **bevarar biologisk mångfald** (åkrar för tranor, gäss och svanar), **vårdar landskapet och uppföder ursprungsväxter och -raser** har en direkt koppling till att vårda landskapet och bevara ursprungsväxter i området. Detta kan också dokumenteras produktspecifikt (en berättelse).

Att gynna närmat av producenter **som genomför icke produktiva investeringsåtgärder** har en direkt koppling till att bevara **vårdbiotoper, bevara den biologiska mångfalden i levnadsmiljöerna och att skydda kulturarv och landskapsvärden i området.** Detta kan också dokumenteras produktspecifikt (en berättelse).

Att gynna närmat av producenter som genomför **vattenskyddsmässiga investeringsåtgärder** har en direkt koppling till **våtmarkernas biologiska mångfald och det naturenliga vattenbygget.** Detta kan också dokumenteras produktspecifikt (en berättelse).

Genbankförvaring är en av närmatens miljömässiga särskilda fördelar som går att dokumentera produktspecifikt.

Närmat är ekologiskt hållbar om matproduktionen

Delområde

Argument för utbudskedjan - producenten

Effekter för ekosystemtjänster

Produktion av honung stödjer lokala pollinationstjänster (i anknytning till den uppsamlade honungens säregenskaper). Dokumenteras i en **produktbeskrivning** (en gemensam berättelse).

En lokal produktion skyddar och gagnar lokala **landscapsrelaterade och andra estetiska ekosystemtjänster**. Dokumenteras i en **produktbeskrivning** (en bildberättelse).

Säregenskaperna hos lokala mark- och vattenresurser, bl.a. ovanligt rena växtunderlag, förekomstplats i ett grundvattenområde, ovanliga vattenkällor kan skyddas och nyttjas. Dokumenteras i en **produktbeskrivning** (en berättelse).

Man kan dra nytta av värdet av levnadsmiljöer i naturtyper i lokala Naturaområden (särskilt naturtyperna vid landhöjningskusten, i insjöar, åar och bäckar, naturskogar, högmossar och aapamyror). Dokumenteras i en **produktbeskrivning** (en berättelse).

Det är lönt att stödja användningen av **lokala naturprodukter** (bär, svamp, örter, vilda grönsaker, vilt, fisk) och nyttja dem på ett hållbart sätt. **Hållbarheten** dokumenteras genom resultat från **livscykelanalyser, LCA**.

De kulturella traditioner som gäller för användning och lagring av lokala råvaror, t.ex. att torka fisk och bröd, går att skydda och tillämpa. Dokumenteras i en **produktbeskrivning**.

använder och stödjer områdets ekosystemtjänster

Argument för efterfrågedjan - konsumenten	Delområde
Att gynna närhonung har en direkt koppling till att stödja och använda lokala pollinationstjänster. Detta kan dokumenteras produktspecifikt.	Effekter för ekosystemtjänster
Att gynna närmat har en direkt koppling till att bevara lokala landskapsrelaterade och estetiska ekosystemtjänster . Detta kan dokumenteras produktspecifikt (en bildberättelse).	
Att gynna närmat har en direkt koppling till de lokala mark- och vattenresursernas säregenskaper , skydd och nyttjande. Detta kan dokumenteras produktspecifikt (en berättelse).	
Att gynna närmat av producenter nära Naturaområdena som framhäver värdet av dem har en direkt koppling till att bevara värdet av de lokala Naturaområdena och särskilt värdet av fåglarnas levnadsmiljöer . Detta kan dokumenteras produktspecifikt (en berättelse).	
Närmatssektorn är en typisk aktör som använder lokala naturprodukter. Att fastställa naturprodukternas ekologiska hållbarhet bygger på produktspecifika livscykelanalyser LCA .	
Att gynna närmat har en direkt koppling till att skydda och tillämpa traditioner som handlar om att använda lokala råvaror . Detta kan också dokumenteras produktspecifikt.	

Närmat är ekologiskt hållbar om matproduktionens

Delområde

Argument för utbudskedjan - producenten

Effekter av klimatförändringen

Placering av **flytgödsel** kan införas för att **minska utsläpp i luften**. Dokumenteras i produkternas **ekologiska fotavtryck för koldioxidutsläpp**.

Återanvändning av organiskt material kan införas för att minska utsläpp i luften. Dokumenteras i produkternas **ekologiska fotavtryck för koldioxidutsläpp**.

Miljövårdsvallar, naturvårdsåkrar och/eller växttäckte vintertid kan införas för att minska utsläpp i luften. Dokumenteras i en produktbeskrivning.

Produktspecifik användning av produktions- och lagringslokaler och logistik kan genomföras på ett **effektivt sätt**. *Lagrings- och logistikens ekologiska fotavtryck för koldioxidutsläpp* dokumenteras.

Energiförbrukning kan planeras ekoeffektivt/energi kan förbrukas sparsamt, energi kan alstras ur förnybara energikällor, andelen **förnybar energi av den totala energiförbrukningen** kan specificeras och anges.

Produktionsmedlens användningsgrad, transporterarnas fyllningsgrad kan specificeras. Dokumenteras i en produktbeskrivning.

En noggrannast miljökonsekvensbedömning fås när man specificerar ett **ekologiskt fotavtryck för varje produktionskedja**, vilket anger hur det ekologiska fotavtrycket utvecklas i **varje produktionsfas**. Utifrån detta kan man planera nödvändiga förbättringsåtgärder och hur de genomförs. Resultatet kan anges med ett tal eller i form av en profil som beskriver **det ekologiska fotavtrycket för koldioxidutsläpp** samt kompletteras med **utvecklingsåtgärder**.

klimateffekter är så små som möjligt

Argument för efterfrågekedjan - konsumenten	Delområde
Konsumtion av lokalt producerat kött leder inte till luktolägenheter eller orimliga utsläpp i luften om användningen av flytgödsel sker tekniskt sätt bra. Dokumenteras i produkternas ekologiska fotavtryck för koldioxidutsläpp .	Effekter av klimatförändringen
Att använda lokala produkter förbättrar återanvändning av organiskt material och bär i den formen ansvar för att minska klimatbelastningen i området. Dokumenteras i produkternas ekologiska fotavtryck för koldioxidutsläpp .	
Att använda lokala produkter är en del av verksamhetskedjan som tar ansvar för att minska utsläpp i luften genom att bevara vall och växttäck e. Dokumenteras i en produktbeskrivning.	
Det ekologiska kolavtrycket för närprodukter är känt och ligger på acceptabel nivå.	
Bruksförhållandet för förnybar energi , när det gäller närprodukter, är känt och ligger på en acceptabel nivå eller är relativt bättre än hos alternativa produkter som kommer utanför området och som har använts vid jämförelsen. Dokumenteras i form av bruksförhållandet för förnybar energi.	
Användningen av produktionsmedel är transparent , sättet att ordna transporter är känt och ligger på en acceptabel nivå. Dokumenteras i en produktbeskrivning.	
Ett produktspecifikt kolavtryck är specificerat och det ligger på en acceptabel nivå eller är relativt bättre än hos alternativa produkter som kommer utanför området och som har använts vid jämförelsen.	

Delområden inom närmatens socioekonomiska hållbarhet

Närmat är socialt och ekonomiskt hållbar om

- matproduktionen bidrar till **lokal försörjningsberedskap**
- matproduktionen drar på ett innovativt sätt nytta av lokala sociala och ekonomiska nätverk och skapar socialt kapital
- matproduktionens **företagsverksamhet** är innovativ och fokuserar på lokala aspekter och dess ekonomiska, sociala, kulturella och ekologiska randvillkor samt möjligheter
- matproduktionens mångsidiga kompetensorienterade **sysselsättande** effekt är bevisad
- matproduktionen på ett innovativt sätt bidrar till **arbetshälsa** och är transparent och spårbar i denna uppgift
- matproduktionen har fördel av den lokala **kulturen** och är bevisligen en del av de lokala välbefinnandetjänsterna
- matproduktionen stödjer **djurens välbefinnande** på ett transparent och spårbart sätt
- matproduktionens **korta kedjor** är kostnadseffektivt planerade, uppbyggda och spårbara med hjälp av det lokala nätverket av aktörer





Foto: Jyri Kiuru, Pro Ruokakulttuuri -kehittämishanke

11/2014